ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.7.2025 г.
COM(2025) 544 final

2025/0544 (CNS)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за създаване на специфичната програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 г., за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на Решение (ЕС) 2021/764

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final} - {SWD(2025) 556 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Целта на настоящото предложение е изпълнението на Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 г. и на съответните части от Европейския фонд за конкурентоспособност, които се отнасят за научните изследвания и иновациите. Настоящото предложение е в пълно съответствие с регламентите, за чието изпълнение е предназначено, както и с многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г.

Специфичната програма, която се създава с настоящото решение на Съвета, се основава на член 182, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Както е посочено в член 182, параграф 4 от ДФЕС, Рамковата програма се осъществява посредством специфични програми, които определят подробни правила за нейното осъществяване, определят своята продължителност и предвиждат средствата, които се считат за необходими. „Хоризонт Европа“ ще се изпълнява чрез специфичната програма, създадена с настоящото решение на Съвета.

За повече информация относно цялостното предложение за „Хоризонт Европа“ вж. обяснителния меморандум към основния акт на рамковата програма [(предложение за регламент за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне нейните правила за участие и разпространение на резултатите).]

2. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

• Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението

С изключение на подкрепата за интегрирането на триъгълника на знанието — висше образование, научни изследвания и иновации и стопанска дейност — в целия Съюз, разпоредбите на специфичната програма следват структурата на [Предложение за Регламент за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне нейните правила за участие и разпространение на резултатите.]

2025/0544 (CNS)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за създаване на специфичната програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 г., за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на Решение (ЕС) 2021/764

(текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 182, параграф 4 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взе предвид становището на Европейския парламент[1],

като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет[2],

като взе предвид становището на Комитета на регионите[3],

в съответствие със специална законодателна процедура,

като има предвид, че:

(1) В съответствие с член 182, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Рамковата програма за научни изследвания и иновации (наричана по-нататък „Хоризонт Европа“) за периода 2028—2034 г., създадена с Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*] на Европейския парламент и на Съвета, трябва да се изпълнява посредством специфични програми, в които се определят подробни правила за тяхното изпълнение, определя се тяхната продължителност и се предвиждат средствата, които се считат за необходими.

(2) С Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*] се определят общите и специфичните цели на „Хоризонт Европа“, структурата и общата насоченост на дейностите, които трябва да бъдат извършени, докато с настоящата специфична програма за изпълнение на „Хоризонт Европа“ (наричана по-нататък „специфичната програма“) следва да се определят оперативните цели и дейностите, които са специфични за части от „Хоризонт Европа“. Разпоредбите за изпълнението, определени в Регламент XXX, се прилагат изцяло за специфичната програма.

---

1 ОВ C , г., стр. .
2 ОВ C , г., стр. .
3 ОВ C , г., стр. .

(3) По отношение на научно-техническото съдържание на специфичната програма за преките дейности на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област бе извършена консултация с управителния съвет на JRC, създаден с Решение 96/282/Евратом на Комисията[4].

(4) С настоящото решение на Съвета следва да се определи индикативен финансов пакет за специфичната програма.

(5) За да се гарантират еднакви условия за изпълнението на специфичната програма чрез работни програми, на Комисията следва да се предоставят изпълнителни правомощия. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета[5].

(6) За приемането на работните програми следва да се използват процедурите по консултиране и разглеждане, определени в Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета, като се имат предвид важните финансови последици, произтичащи от специфичната програма.

(7) Специфичната програма заменя специфичната програма „Хоризонт Европа“, създадена с Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета[6]. Поради това Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета следва да бъде отменено.

(8) Специфичната програма следва да се изпълнява в съответствие с принципа на правовата държава и правата и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз, и да бъде съобразена с международните задължения на Съюза и на държавите членки, произтичащи от международните инструменти, по които те са страни, включително инструментите в областта на правата на човека, като Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Глава I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

1. С настоящото решение се създава специфичната програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за

[4] Решение 96/282/Евратом на Комисията от 10 април 1996 г. относно реорганизацията на Съвместния изследователски център (ОВ L 107, 30.4.1996 г., стр. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1996/282/oj).

[5] Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията, ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13—18.

[6] Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета от 10 май 2021 година за създаване на специфична програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за отмяна на Решение 2013/743/ЕС (ОВ L 167I , 12.5.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/764/oj)

многогодишната финансова рамка (МФР) в периода 2028—2034 г. (наричана по-долу „специфичната програма“), както е посочено в член 1, параграф 2, буква а) от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*].

2. В настоящото решение се определя бюджетът на специфичната програма за периода 2028—2034 г., правилата за нейното изпълнение и дейностите, които да се извършват по нея.

3. Определенията, целите, структурата и бюджетът на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, посочени в Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*], се прилагат и за специфичната програма.

Член 2

Оперативни цели

1. Специфичната програма допринася за постигането на общите и специфичните цели, предвидени в член 3 от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*].

2. Специфичната програма има следните оперативни цели:

а) създаване на условия за провеждането на висококачествени научни изследвания и изграждането на водещи в световен мащаб научноизследователски институции;

б) подкрепа за мобилността, обучението и професионалното развитие на научните работници;

в) привличане и задържане на научни работници с върхови постижения в Европа;

г) създаване на условия за развитие на сътрудничеството и мултидисциплинарността, включително със социалните и хуманитарните науки, с цел генериране на нови знания;

д) по-добро оползотворяване на знанията;

е) свързване и разработване на научноизследователски инфраструктурни съоръжения в рамките на европейското научноизследователско пространство (ЕНП) с цел предоставяне на транснационален достъп до тях;

ж) подкрепа за създаването и разрастването на стартиращи предприятия, които са новаторски и работят в сферата на наукоемките технологии;

з) създаване на условия за внедряването на технологии и демонстрирането на революционни иновации;

и) по-голямо участие на научноизследователски организации от държавите, обхванати от разширяването на участието, и държавите в преход, посочени в член 19 от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*];

й) създаване на условия за отворена наука и осигуряване на популярност сред обществеността и открит достъп до резултатите, когато е възможно.

3. Специфичната програма има отношение и към съвместните научноизследователски дейности в рамките на елементите на политиката на Европейския фонд за конкурентоспособност.

Член 3

Бюджет

1. В съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*] индикативният финансов пакет за изпълнението на специфичната програма за периода 2028—2034 г. е определен на 175 002 000 000 евро по текущи цени.

2. Сумата, посочена в параграф 1 от настоящия член, се разпределя между частите, посочени в член 6, параграф 2 от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*].

Член 4

Работни програми

1. Специфичната програма се изпълнява чрез работните програми, посочени в параграф 2 от настоящия член, в съответствие с член 110 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
Без да се засяга първата алинея, в работните програми може по-специално да се определят:

   а) действия и свързания с тях бюджет;

   б) критерии за допустимост и за възлагане, предоставяне или присъждане;

   в) единна ставка на съфинансиране за всяко действие;

   г) правила, приложими за действия, отнасящи се до повече от една специфична цел;

   д) действия, за които се прилагат специални правила, по-конкретно по отношение на собствеността върху резултатите, тяхното оползотворяване и разпространение, прехвърляне и лицензиране, както и относно правата за достъп до тях.

2. Комисията приема, посредством актове за изпълнение, отделни работни програми за изпълнението на действия в рамките на следните компоненти, както е посочено в член 1, параграф 3:

   а) Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), за който проектът на работна програма се изготвя от научния съвет на ЕНС съгласно член 7, параграф 9, буква а), подточка ii), в съответствие с член 18, параграф 3. Комисията се отклонява от проекта на работна програма, изготвен от научния съвет на ЕНС, единствено в съответствие с член 7, параграф 4, втора алинея; в този случай Комисията приема работната програма посредством акт за изпълнение в съответствие с член 18, параграф 4, и надлежно обосновава това;

б) Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), за който работната програма се подготвя въз основа на становището на съвета на ЕСИ съгласно член 12, параграф 1, буква б), в съответствие с член 18, параграф 4;

в) действията „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК), глобалните предизвикателства пред обществото, мисиите на ЕС, инструмента „Нов европейски Баухаус“, екосистемите за иновации, реформирането и укрепването на европейската система за научни изследвания и иновации, научноизследователските технологични инфраструктурни съоръжения, разширяването на участието и разпространението на високи постижения, в съответствие с член 18, параграф 4;

г) JRC, за който многогодишната работна програма взема предвид становището на управителния съвет на JRC, посочен в Решение 96/282/Евратом на Комисията.

3. Научноизследователските и иновационни дейности, посочени в елементите на политиката, описани в глави IV—VII от Регламент XXX [*препратка към Регламента за Европейския фонд за конкурентоспособност*], се включват в специална част от работните програми за изпълнение на съответните специфични цели, посочени в член 3, параграф 2, букви а) — г) от Регламент XXX [*препратка към Регламента за Европейския фонд за конкурентоспособност*]. Тези работни програми се приемат в съответствие с член 15 и член 84 от Регламент (ЕС) XXX [*препратка към Регламента за Европейския фонд за конкурентоспособност*].

Член 5

Европейски партньорства

1. Европейските партньорства следват ясен подход, основан на техния жизнен цикъл, който включва техния подбор, изпълнение и мониторинг, както и техния преход извън обхвата на Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*] въз основа на следното:

а) европейските партньорства трябва да се подбират при състезателна, открита, недискриминационна и прозрачна процедура въз основа на областите, предложени от Комисията. Освен на изискванията, посочени в член 11 от Регламент (ЕС) XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*], заявените партньорства трябва да отговарят на следните критерии за подбор:

i. значимост на портфейла: цялостната последователност и съгласуваност на портфейла на партньорството е гарантирана, ако кандидатите отговарят на всички критерии за подбор и докажат значимост в рамките на стратегически портфейл от действия;

ii. критична маса: бюджетът на партньорствата (вноски на Съюза и на партньорите) трябва да е съобразен с тяхната продължителност, осигурявайки достатъчно ресурси за финансиране на поне една съществена покана годишно, като всяка покана е съпоставима по размер със средната покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“ в съответната тематична област;

iii. състав на партньорите: освен ако обратното е надлежно обосновано, се изисква участие на публични субекти от най-малко пет държави членки и

на частни субекти, представляващи значителни сегменти от своите съответни екосистеми, което гарантира широко и балансирано участие на основните заинтересовани страни;

iv. общоевропейска значимост: партньорствата трябва да имат общоевропейска значимост, която се изразява в балансирано географско разпределение на партньорите сред държавите членки;

v. насоченост към мисията: партньорствата трябва да формулират ясни, измерими, обвързани със срокове цели за срока на „Хоризонт Европа“, на които ще се основават мониторингът и оценяването;

vi. финансово-икономически план: партньорите трябва да разработят предварително финансово-икономически план, включително набор от ключови показатели за изпълнението за проследяване на напредъка и далновидна стратегия за преход, заедно с действия за постепенно прекратяване на финансирането по „Хоризонт Европа“;

vii. откритост и прозрачност: партньорствата трябва да демонстрират откритост и прозрачност при определянето на приоритетите и целите — включително очакваните резултати и въздействия — и при контактите с партньорите и заинтересованите страни по цялата верига за създаване на стойност и от различни сектори, среди и дисциплини, включително тези на международно ниво, без да се засяга европейската конкурентоспособност;

viii. предходни инициативи: в случаите, когато заявените партньорства стъпват на предходни инициативи, тяхната ефикасност, ефективност и въздействие трябва да бъдат доказани;

ix. през целия срок на изпълнението им, европейските партньорства трябва да гарантират:

x. вътрешни и прозрачни правила за управление и вътрешни правила, включително етични кодекси, които гарантират тяхното изпълнение по открит и прозрачен начин;

xi. постоянна откритост на инициативата посредством ясни и прозрачни критерии за присъединяване и напускане, включително чрез открити покани за представяне на предложения, отправени към потенциални нови партньорски организации;

xii. гъвкавост чрез своевременно преразглеждане на ключови документи, като например Стратегическите програми за научни изследвания и иновации (SRIA) и стратегиите за преход, евентуално адаптирани така, че да се осигурят тяхната значимост спрямо целите и осъществимост;

xiii. непрекъснато наблюдение, което трябва да включва проследяване на напредъка в постигането на набор от специфични за партньорството общи показатели, сред които са вноските на партньорите, ефикасността на разходите и отвореността за нови партньори. Специфичните за партньорството общи показатели се основават на общите показатели, определени в Регламент XXX [*препратка към Регламента за изпълнението*] и зададени в двугодишните мониторингови доклади относно резултатите от европейските партньорства в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г.;

xiv. Европейските партньорства трябва да обявят своите последни покани за представяне на предложения преди 31 декември 2034 г. Европейските партньорства трябва да определят и приложат най-добрия начин за преход. Отчитайки предварително изготвените стратегии за преход, партньорствата се подлагат на независима оценка, при която се определя дали техните цели са постигнати, дали подходът на партньорство е подходящ и дали партньорствата продължават да са от значение за приоритетите на политиката на Съюза. Тази оценка следва да включва препоръка относно това коя политическа намеса би била най-ефективна с оглед на бъдещи действия.

б) Ако не се подновяват, европейските партньорства трябва да изпълнят съответни мерки въз основа на заложените в техните стратегии за преход действия за постепенно прекратяване.

Глава II

Върхови постижения в науката

Член 6

Европейски научноизследователски съвет

1. Комисията създава Европейски научноизследователски съвет (ЕНС) за изпълнение на действията по част I — „Високи постижения в научната област“, от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*], които се отнасят до ЕНС. ЕНС е правоприемник на Европейския научноизследователски съвет, създаден с Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета.

2. ЕНС се състои от независим научен съвет на ЕНС, предвиден в член 7, и от специална изпълнителна структура на ЕНС, предвидена в член 8.

3. Научният съвет на ЕНС има председател (наричан по-нататък „председателят на ЕНС“), който се избира сред утвърдени и международно признати учени.

4. Председателят на ЕНС се назначава от Комисията въз основа на прозрачна процедура, включваща независим специализиран комитет по подбора. Процедурата по подбор и избраният кандидат се одобряват от научния съвет на ЕНС. Мандатът на председателя на ЕНС е ограничен до две години и може да бъде подновен еднократно най-много за две години.

5. Председателят на ЕНС председателства научния съвет на ЕНС и осигурява ръководството на научния съвет на ЕНС и неговата връзка със специалната изпълнителна структура на ЕНС, и представлява научния съвет на ЕНС в научната общност.

6. Председателят се подпомага от трима заместник-председатели, избрани от научния съвет измежду неговите членове.

7. ЕНС функционира съгласно основните си принципи, които са високи научни постижения, отворена наука, автономност, ефикасност, ефективност, прозрачност, отчетност и почтеност на научните изследвания при спазване на организационните политики на Европейската комисия. Той гарантира

приемственост спрямо дейностите, провеждани от ЕНС по силата на Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета.

8. Чрез своите дейности ЕНС подкрепя на принципа „от долу нагоре“ научните изследвания за разширяване на границите на познанието, провеждани във всички области от главни изследователи и техните екипи в условията на конкуренция на европейско равнище, включително научни работници на ранен етап на кариерата им.

9. Комисията действа като гарант на автономността и почтеността на ЕНС и гарантира, че той изпълнява правилно възложените му задачи.

10. Комисията гарантира, че изпълнението на действията на ЕНС е в съответствие с принципите, установени в параграф 7 от настоящия член, както и с общата стратегия на ЕНС, посочена в член 7, параграф 4, буква а), установена от научния съвет на ЕНС.

Член 7

Научен съвет на ЕНС

1. Научният съвет на ЕНС е съставен от 22 независими учени, инженери и представители на академичната общност с най-високо реноме и с подходящите експертни знания и опит, включвайки както жени, така и мъже от различни възрастови групи и осигурявайки разнообразие на научноизследователски области и географски произход. Те действат в лично качество, независимо от външни интереси. Членовете на научния съвет на ЕНС се назначават от Комисията след независима и прозрачна процедура за тяхното определяне, съгласувана с научния съвет на ЕНС, включително след отворена консултация с научната общност и доклад до Европейския парламент и до Съвета.

2. Мандатът на членовете на научния съвет на ЕНС е до четири години и може да бъде подновен еднократно най-много за две години на основата на ротационна система, която гарантира непрекъснатост в работата на научния съвет на ЕНС.

3. Научният съвет на ЕНС избира сред своите членове трима заместник-председатели, които подпомагат председателя на ЕНС в представителните му функции и организацията на работата. Те заемат също длъжността заместник-председател на ЕНС. Членовете на научния съвет на ЕНС получават възнаграждение за извършваните дейности под формата на хонорар и, според случая, на възстановяване на пътните и дневните разходи.

4. Научният съвет на ЕНС изпълнява задачите си единствено и изключително в рамките на обхвата на специфичната програма и за постигането на нейните цели. В този контекст той определя:

   а) цялостната стратегия за ЕНС;

   б) проекта на работната програма за изпълнение на дейностите на ЕНС;

   в) методите и процедурите за партньорска проверка и за оценка на предложенията, въз основа на които се определят предложенията, които ще бъдат финансирани;

г) позицията си по всеки въпрос, който от научна гледна точка може да подобри постиженията и въздействието на ЕНС, както и качеството на извършваните научни изследвания;

д) етичен кодекс на поведение, който обхваща, наред с другото, избягването на конфликти на интереси;

е) процедурата за избор на заместник-председатели на ЕНС.

Комисията се отклонява от позициите на научния съвет на ЕНС, определени в съответствие с първа алинея, само ако смята, че настоящото решение не се спазва. В този случай Комисията приема мерки за непрекъснатост на изпълнението на специфичната програма и за постигане на нейните цели, като посочва и надлежно обосновава в кои точки се отклонява от позициите на научния съвет на ЕНС.

5. Научният съвет на ЕНС уведомява Комисията за тенденциите в научните изследвания, предоставя данни, информира я за всички въпроси, свързани с разработването на политики, и може да извършва анализ в това отношение.

6. Научният съвет на ЕНС и Комисията заседават най-малко два пъти годишно с цел пространен и своевременен обмен на гледни точки по разработването на стратегията на ЕНС и изготвянето на политиките на Комисията.

7. Научният съвет на ЕНС е гарант на качеството на дейността от научна гледна точка и има пълна свобода за вземане на решения относно вида на научните изследвания, които ще бъдат финансирани.

8. Научният съвет на ЕНС действа изключително в интерес на ЕНС, в съответствие с принципите, определени в член 6, параграф 7. Той действа почтено и неподкупно и изпълнява ефикасно своята работа при възможно най-висока степен на прозрачност.

9. В контекста на изпълнението на специфичната програма и за да изпълнява тези задължения, научният съвет на ЕНС извършва следното:

а) по отношение на научната стратегия:

i. установява общата научна стратегия за ЕНС в светлината на научните възможности и европейските научни потребности;

ii. създава работна програма и ще изготви набор от мерки за подкрепа от ЕНС в съответствие с научната си стратегия;

iii. изготвя необходимите инициативи за международно сътрудничество, включително дейности за установяване на контакти, с цел повишаване на осведомеността относно ЕНС сред най-добрите научни работници от останалата част на света, в съответствие с научната си стратегия;

б) по отношение на научното управление, наблюдение и контрол на качеството:

i. гарантира система за рецензиране от световна класа, основана на високите научни постижения и напълно прозрачно, справедливо и безпристрастно разглеждане на предложенията, като определя позициите относно изпълнението и управлението на поканите за предложения, критериите за оценка, процесите по рецензиране, включително подбора на експерти, методите за рецензиране и оценка на предложенията, както и необходимите правила и насоки за изпълнение, въз основа на които ще се

определят предложенията, които ще се финансират, под надзора на научния съвет на ЕНС;

ii. в случай на научноизследователско действие на ЕНС за разширяване на границите на познанието, прави предложение, въз основа на което се назначават експерти;

iii. гарантира, че безвъзмездните средства от ЕНС се усвояват по опростени и прозрачни процедури, които запазват акцента върху високите постижения, насърчават инициативността и съчетават гъвкавост и отчетност като постоянно наблюдават качеството на дейностите и изпълнението;

iv. разглежда и оценява постиженията на ЕНС и качеството и влиянието на финансираните от ЕНС научни изследвания и съответно прави препоръки и насоки за коригиращи или бъдещи действия;

v. изготвя позиции по всеки друг въпрос, който се отразява на постиженията и влиянието на дейностите на ЕНС и на качеството на научните изследвания, провеждани в рамките на тази част от „Хоризонт Европа“;

в) по отношение на комуникацията и разпространението на резултатите:

i. работи за откроряване в световен мащаб и популяризиране на ЕНС, като провежда дейности по комуникация и установяване на контакти, в т.ч. научни конференции, за да популяризира сред научната общност, основните заинтересовани лица и широката общественост дейностите и постиженията на ЕНС и резултатите от финансираните от ЕНС проекти;

ii. когато е необходимо, научният съвет се консултира с научната, инженерната и академичната общност, регионалните и националните агенции за финансиране на научни изследвания и с други заинтересовани страни;

iii. докладва редовно на Комисията за своите дейности.

Член 8

Специална изпълнителна структура на ЕНС

1. Специалната изпълнителна структура на ЕНС отговаря за административното прилагане и изпълнението на настоящия компонент на специфичната програма. Тя по-специално изпълнява процедурите за оценяване, рецензиране и процеса на подбор съгласно стратегията, установена от научния съвет на ЕНС, и осигурява финансовото и научното управление на безвъзмездните средства.

Специалната изпълнителна структура на ЕНС подпомага научния съвет на ЕНС при изпълнението на всичките му задължения, посочени в член 7, включително разработването на научната му стратегия, наблюдението на дейността и прегледа и оценката на постиженията на ЕНС, както и в дейностите по комуникация и установяване на контакти. Специалната изпълнителна структура на ЕНС осигурява също достъп до необходимите документи и данни, с които разполага, и държи научния съвет на ЕНС в течение на своята дейност.

За да се осигури ефективна връзка със специалната изпълнителна структура на ЕНС по стратегически и оперативни въпроси, ръководството на научния съвет на ЕНС и директорът на специалната изпълнителна структура на ЕНС провеждат редовни координационни срещи.

2. Комисията гарантира, че специалната изпълнителна структура на ЕНС съблюдава стриктно, ефикасно и с необходимата гъвкавост единствено целите и изискванията на ЕНС. За да изпълни задълженията си по членове 6 и 7 и предвид отговорностите си за изпълнение на бюджета, Комисията:

   а) осигурява непрекъснатостта на дейността и подновяването на научния съвет на ЕНС и предоставя подкрепа на постоянен комитет за определяне на бъдещите членове на научния съвет на ЕНС;

   б) осигурява непрекъснатост на дейността на специалната изпълнителна структура на ЕНС и определя нейните задачи и задължения, като взема предвид становищата на научния съвет на ЕНС;

   в) следи за това специалната изпълнителна структура на ЕНС да изпълнява всичките си задачи и отговорности;

   г) назначава директора и висшия състав на специалната изпълнителна структура на ЕНС, като взема предвид становищата на научния съвет на ЕНС;

   д) осигурява своевременното приемане на работната програма на ЕНС, позициите относно методиката на изпълнение и необходимите правила за прилагане, включително правилника на ЕНС за подаване на заявления и образеца за споразумение за отпускане на безвъзмездни средства от ЕНС, отчитайки становищата на научния съвет на ЕНС и организационните политики на Комисията, прилагани посредством специфичната програма;

   е) като отговорник за общото изпълнение на програмата, наблюдава специалната изпълнителна структура на ЕНС и оценява резултатите от нейната работа.

Член 9

Действия „Мария Склодовска-Кюри“

1. Действията „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК) поставят ударение на водени от изследователите научни изследвания, основани изключително на високи научни постижения, които подкрепят професионалното развитие, развиването на умения и мобилността на научните работници на всички етапи от техния професионален живот.

2. ДМСК остават отворени за всички научни области в рамките на Договора за функционирането на Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия. Ако възникнат специфични нужди, ДМСК могат да бъдат насочени към определени дейности в конкретни тематични приоритети, видове институции за научни изследвания и иновации или географски местоположения в отговор на промените в изискванията и нуждите на Съюза по отношение на уменията, обучението в областта на научните изследвания, професионалното развитие и споделянето на знания в условията на стремеж към стратегическа автономност на Съюза.

3. Изпълнението на ДМСК:

а) ще предложи привлекателни условия и възможности за кариерно развитие и ще спомогне за решаването на системни проблеми, свързани с нестабилното и несигурно кариерно развитие в научноизследователския сектор. ДМСК активно подкрепят принципите, заложени в Европейската харта за научните работници, като насърчават наемането на работа при справедливи условия, прозрачните процедури и професионалното повишение въз основа на постижения[7];

б) ще осигури стратегически полезни взаимодействия с Европейския научноизследователски съвет (ЕНС), но и с инструментите на Съюза, които насърчават иновациите, като например Европейския съвет по иновациите (ЕСИ) и дейностите за създаване на условия за интегриране на триъгълника на знанието — висше образование, научни изследвания и иновации и стопанска дейност — в целия Съюз, както и с други програми на Съюза, като например „Еразъм+“;

в) ще насърчи балансирането на професионалния и личния живот, многообразието и приобщаването, задавайки високи стандарти за условията на труд в цялото европейско научноизследователско пространство.

Член 10

Съвместен изследователски център

1. Дейностите на Съвместния изследователски център (JRC) допълват непреките действия в подкрепа на по-дългосрочните цели на политиката. За тази цел JRC работи с международни, национални, регионални и местни заинтересовани страни, включително чрез споразумения за научно сътрудничество.

Дейностите на JRC трябва да:

– са гъвкави и отговарят на променящите се нужди на политиката.

– осигуряват полезно взаимодействие с други инвестиции на ЕС.

– обхващат следните области:

i. научно-техническа подкрепа за приоритетите на политиката на Съюза, по-специално (но не само) приоритетите, определени в рамките на Европейския фонд за конкурентоспособност, и приоритетите, определени за части I, II, III и IV от програмата „Хоризонт Европа“;

ii. използване на знанията и въздействие на политиката;

iii. териториално развитие и подкрепа от страна на държавите членки;

iv. високи научни постижения и международно сътрудничество;

v. отворена наука, обмен на знания и изграждане на капацитет.

[7] ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 18 декември 2023 г. относно европейска рамка за привличане и задържане в Европа на талантите в областта на научните изследвания, иновациите и предприемачеството (C/2023/1640). https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/1640/oj/eng

Глава III

Конкурентоспособност и общество

Член 11

Съвместни научни изследвания

Съвместните научни изследвания, посочени в глава I от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*], обхващат по-специално следните научноизследователски и иновационни дейности:

а) по раздел „Конкурентоспособност“ — научноизследователските и иновационните дейности на елементите на политиката, описани в глави IV—VII от Европейския фонд за конкурентоспособност:

б) по раздел „Общество“ — научноизследователски и иновационни дейности, като например:

i) дейности, насочени към изпълнение на приоритетите за глобалните предизвикателства пред обществото:

– укрепване на демократичните ценности и основи, гражданското участие, принципите на правовата държава и основните права чрез създаване на условия за устойчиви, плуралистични общества, почтеността в информационното и медийното пространство и борба с поляризацията, дезинформацията, речта на омразата, дискриминацията и ксенофобията в един силно динамичен свят с геополитически промени;

– насърчаване на социалното приобщаване, социалните и икономическите трансформации, приобщаващите общества, социалното сближаване и преодоляването на неравенствата с цел създаване на възможности за всички при отчитане на особеностите на селските райони, справяне с демографските промени и равнопоставеността на поколенията, включително доброто управление в областта на миграцията и мобилността, подкрепата за психичното здраве и общественото благополучие, също при младите хора;

– създаване на условия за основана на ценности и конкурентоспособна Европа чрез развиване на перспективни умения и стимулиране на приобщаващи иновации, които предоставят защита и възможности на хората, улесняват възприемането на технологиите от обществото и подкрепят устойчивия растеж, който е от полза за всички.

ii) мисии на ЕС: дейности в подкрепа на мисиите на ЕС, посочени в член 15, параграф 5 от Регламент XXX [*препратка към Регламента за „Хоризонт Европа“*].

iii) действията в контекста на инструмента „Нов европейски Баухаус“ (НЕБ), създаден със стратегическия план на „Хоризонт Европа“ за периода

2025—2027 г.[8], ще изпълнят целите на НЕБ, по-специално подкрепяйки дейности за създаване на условия за разработване и разрастване на иновативни научноизследователски решения за превръщане на градските квартали в устойчиви, приобщаващи и красиви места.

Глава IV

Иновации

Член 12

Съвет на Европейския съвет по иновациите

1. Съветът на Европейския съвет по иновациите (съветът на ЕСИ) предоставя консултации на Комисията по отношение на:

   а) цялостната стратегия за елемента за ЕСИ по част III — „Иновации“ на „Хоризонт Европа“, отчитайки взаимното допълване с Европейския фонд за конкурентоспособност;

   б) работната програма за изпълнението на действията на ЕСИ, включително критериите за оценка на предложенията и подходящия баланс между различните видове финансова подкрепа;

   в) набелязването на нововъзникващите технологични тенденции от портфейлите на ЕСИ и стратегическите портфейли от проекти;

   г) профила на ръководителите на програми на ЕСИ;

   д) координация с Консултативния съвет по гаранциите, финансовите инструменти и операциите по смесено финансиране на Европейския фонд за конкурентоспособност, създадени в рамките на Европейския фонд за конкурентоспособност.

2. При поискване от Комисията съветът на ЕСИ може да ѝ отправя препоръки относно:

   а) всеки въпрос, който от гледна точка на иновациите може да укрепи и насърчи иновационните екосистеми в целия Съюз, постиженията и въздействието на целите на ЕСИ и на капацитета на новаторските предприятия да разгърнат решенията си;

   б) набелязването, в сътрудничество със съответните служби на Комисията, национални и регионални органи и други имащи отношение субекти, на възможни регулаторни пречки, които срещат предприемачите, в частност получилите подкрепа в рамките на ЕСИ;

   в) програмирането в други части на специфичната програма.

3. Съветът на ЕСИ действа в интерес на постигане на целите на ЕСИ. Той действа почтено и неподкупно и изпълнява своята работа ефикасно и прозрачно.

[8] Решение за изпълнение C(2024) 1741 на Комисията от 20 март 2024 г. за приемане на стратегическия план за научни изследвания и иновации за периода 2025—2027 г. в рамките на специфичната програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“.

4. Съветът на ЕСИ се състои от 15 до 20 независими високопоставени лица от различни части на иновационната екосистема на Европа, включително предприемачи, ръководители на предприятия, инвеститори, експерти по иновациите и новаторски учени и експерти по трансфер на технологии. Съветът на ЕСИ участва в дейностите за установяване на контакти, а членовете му полагат усилия за утвърждаването на авторитета на ЕСИ.

5. Членовете на съвета на ЕСИ се назначават от Комисията след открита покана за номинации или за изразяване на интерес, и като се отчита необходимостта от баланс по отношение на експертните знания и опит, пола, възрастта и географското разпределение.

6. Техният мандат е ограничен до две години и може да се подновява два пъти.

7. Съветът на ЕСИ има председател, който е широкоизвестна публична личност, свързана със сферата на иновациите и със солидни познания за разработването на иновациите от научноизследователската дейност до пазарната реализация и разрастването.

8. Председателят на съвета на ЕСИ има статут на независим специален съветник и се назначава от Комисията след прозрачна процедура по подбор. Мандатът на председателя на съвета на ЕИС е ограничен до най-много две години и може да бъде подновен еднократно най-много за две години.

9. Председателят на съвета на ЕСИ председателства съвета на ЕСИ, подготвя заседанията му, възлага задачи на членовете и може да създава специални подгрупи. Председателят на Съвета на ЕСИ представлява възгледите на Съвета на ЕСИ в сферата на иновациите и действа като посредник с Комисията.

10. Комисията изготвя етичен кодекс на съвета на ЕСИ, който разглежда в частност избягването на конфликти на интереси и нарушения на поверителността. Членовете на съвета на ЕСИ се съгласяват да спазват етичния кодекс при встъпването си в длъжност.

11. Комисията подпомага административно съвета на ЕСИ и председателя на съвета на ЕСИ.

Член 13

Екосистеми за иновации

Специфичната програма подкрепя:

а) създаването и поддържането на свързани центрове в целия Съюз, които предоставят на новаторите, стартиращите и разрастващите се предприятия достъп до ресурси, услуги и партньори, включително възможности за инвестиции, първи купувачи на научни изследвания и новаторски решения, предприятия, експериментални съоръжения, научноизследователски технологични инфраструктурни съоръжения, предприемачески таланти, обучение и наставничество;

б) дейностите за развитие на общоевропейски иновационни екосистеми в ключови тематични области, помощта за развитие на умения за новаторство и създаване на съвместни начинания между предприятията на ранен етап, създаването на условия за интегрирането на триъгълника на знанието — висше

образование, научни изследвания и иновации и стопанска дейност — в целия Съюз;

в) програмите за подкрепа на иновативни МСП, стартиращи и разрастващи се предприятия с цел разширяване и достъп до международните пазари чрез проучвания на пазарната жизнеспособност, ориентирани към местните условия инструменти за иновации, съвместни научни изследвания и иновации, обмен на таланти, персонализирано наставничество, достъп до глобални мрежи от инвеститори, регулаторни насоки, локална маркетингова подкрепа и услуги за плавно установяване в целеви държави;

г) други действия в подкрепа на развитието на иновационни екосистеми и свързаност, включително проучвания, сравнителен анализ, взаимно обучение между участниците в иновациите и координиране на политиките в областта на иновациите.

Глава V

Европейско научноизследователско пространство

Член 14

Реформиране и засилване на европейската система за НИИ

В подкрепа на осъществяването на европейското научноизследователско пространство (ЕНП) специфичната програма подпомага държавите членки за постигането на целите, определени в Пакта за научни изследвания и иновации в Европа[9], като подкрепя действия, съгласувани с целите на ЕНП и приоритетните области за съвместни действия, и като насърчава утвърждаването на ценностите и принципите на ЕНП, установени в Пакта.

Член 15

Разширяване на участието и разпространяване на високите научни постижения

Специфичната програма подкрепя постигането на една наистина обединена и съгласувана екосистема за научни изследвания и иновации в Съюза, като обръща специално внимание на третата и четвъртата приоритетна област от Пакта за научни изследвания и иновации, отваря допълнително достъпа до високи постижения в областта на научните изследвания и иновациите в целия Съюз и отдава предимство на инвестициите и реформите. За изоставането на някои държави от водещите страни в областта на научните изследвания и иновациите ще се търси отговор посредством дейности за изграждане на солидна научна база и връзки между участниците и екосистемите, които насърчават структурните реформи на политиката на национално и регионално равнище и целят например повишаване на привлекателността на научноизследователските кариери, интернационализация, ефективност на управлението

[9] Препоръка (ЕС) 2021/2122 на Съвета от 26 ноември 2021 г. относно Пакт за научни изследвания и иновации в Европа, ОВ L 431, 2.12.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj.

и ръководството на институциите за научни изследвания и иновации или съчетаване на дейности с инициативи на Съюза.

Член 16

Научноизследователски инфраструктурни съоръжения

1. Специфичната програма подкрепя изграждането, разработването и интегрирането на научноизследователски инфраструктури от интерес за Европейския съюз.

2. Дейностите, свързани с научноизследователски инфраструктури, са насочени към:

   а) разработване, консолидиране и рационализиране на средата на научноизследователските инфраструктури в Съюза, включително съгласуване между капацитета на Съюза и националния капацитет и до 20 % участие в разходите за изграждане на нов капацитет от критично значение и на световно равнище;

   б) осигуряване на по-добър транснационален достъп до научноизследователски инфраструктури в различни области и сектори и адаптиране към нововъзникващите потребителски общности;

   в) повишаване на издръжливостта и устойчивостта на научноизследователските инфраструктури, без да се изостава от бързия технологичен напредък;

   г) разработване на мрежа от лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими, повторно използваеми (FAIR) и машинно обработваеми научноизследователски данни, включително чрез разширяване и консолидиране на Европейския облак за отворена наука като европейско пространство за научноизследователски данни;

   д) укрепване на европейската политика в областта на научноизследователските инфраструктури и международното сътрудничество.

Член 17

Технологични инфраструктури

1. Специфичната програма подобрява капацитета на технологичната инфраструктура в Съюза и улеснява достъпа до интегрираните услуги на тази инфраструктура за иновативни дружества, включително стартиращи и разрастващи се предприятия.

2. Дейностите са насочени към:

   Развитие на капацитета на нова технологична инфраструктура

   а) Подобряване на видимостта и навлизането на услугите на технологичната инфраструктура;

   б) Програма за достъп на МСП, стартиращи и разрастващи се предприятия до технологична инфраструктура в целия Съюз;

в) Сътрудничество и изграждане на мрежи между отделните инфраструктури, обучение и повишаване на квалификацията на техния персонал.

г) Укрепване на европейската политика в областта на технологичната инфраструктура.

Глава VI

Преходни и заключителни разпоредби

Член 18

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

2. В зависимост от обсъжданата тема комитетът може да заседава в следните конфигурации:

- Обща конфигурация: преглед на изпълнението на специфичната програма;
- ЕНС;
- ДМСК;
- Глобални предизвикателства пред обществото, мисии на ЕС, инструмент „Нов европейски Баухаус“;
- ЕСИ и екосистеми за иновации;
- Научноизследователски и технологични инфраструктури;
- Реформиране и укрепване на европейската система за научни изследвания и иновации и разширяване на участието и разпространяване на високите постижения.

3. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

4. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

5. Когато становището на комитета трябва да бъде получено по писмена процедура, тази процедура се прекратява без резултат, ако в рамките на срока за даване на становище председателят на комитета вземе такова решение или обикновено мнозинство от членовете на комитета отправят такова искане.

6. В съответствие с международните споразумения, сключени от Съюза, представители на трети държави или международни организации могат да бъдат поканени като наблюдатели на заседанията на комитета по специфичната програма при условията, определени в неговия процедурен правилник, като се вземат предвид сигурността и обществения ред на Съюза или на неговите държави членки.

Член 19

Отмяна

Решение (ЕС) 764/2021 се отменя, считано от 1 януари 2028 г.

Член 20

Преходни разпоредби

1. Настоящото решение не засяга продължаването или изменението на съответните действия до тяхното приключване съгласно Решение (ЕС) 764/2021, което продължава да се прилага за тези действия до тяхното приключване.
2. Финансовият пакет за специфичната програма може да обхваща и разходи за техническа и административна помощ, необходими за гарантиране на прехода между специфичната програма и мерките, приети по силата на Решение (ЕС) 764/2021.

Член 21

Влизане в сила и прилагане

Настоящото решение влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

То се прилага от 1 януари 2028 г.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател